

УДК 346.15

*Хохленко Віра Миколаївна,
старший викладач кафедри кримінального права
юридичного факультету Інституту управління та технологій
Державного університету інфраструктури та технологій,
м. Київ, Україна*

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ ОСВІТНЬОГО РИНКУ

Основою і передумовою розвитку людини є освіта, отримані знання та вміння. Вона надає можливості людині реалізувати себе на ринку праці. В процесі реалізації освітніх послуг, розвивається ринок як середовище, де знання та вміння, здобуті людиною, набувають властивості товару. Тому необхідність дослідження формування та розвитку ринку освітніх послуг в Україні а також розробка заходів, спрямованих на підвищення ефективності його діяльності, зумовили актуальність даної теми.

Виникнення ринкових відносин у сфері освіти на початку 90-х років та перехід частини освіти на платні умови спричинили формування ринку освітніх послуг, як системи товарно-грошових відносин, що складається між суб'єктами освітнього процесу для досягнення визначеної мети.

Ринок освітніх послуг в контексті розвитку ринкових відносин трактується як сфера обігу чи система економічних відносин з приводу купівлі-продажу освітніх послуг.

В українському законодавстві немає визначення поняття «освітня послуга», проте в наукових працях С.А. Щудло, О.А. Грішнєвої, Л.Г. Сокурянської зустрічається декілька різних точок зору і як висновок, дане поняття є достатньо багатомірним і багатоаспектним [1].

Кожен ринок і ринок освітніх послуг, зокрема, має свої класичні взаємопов'язані компоненти: попит, пропозиція, ринкова ціна, конкуренція. Розвиток освітньої галузі в межах ринкових відносин базується на співвідношенні попиту та пропозиції освітніх послуг, а саме: попит на освіту визначається платіжною спроможністю населення, а пропозиція відбиває можливості державних та недержавних інституцій. Рівновага попиту та пропозиції встановлюється ринком праці. Через неврівноваженість попиту і пропозиції виникає дисбаланс на ринку освітніх послуг і ринку праці.

Сучасний ринок освітніх послуг характеризується невідповідністю попиту і пропозиції. Потреба споживачів отримати правничу освітню послугу набагато більша ніж попит на відповідних спеціалістів у різних галузях економіки. Це об'єктивно не співпадає з можливостями економіки у задоволенні робочими місцями усіх фахівців згідно з отриманою спеціальністю. Як результат пропозиція спеціалістів більша ніж попит на ринку праці, але одночасно й дефіцит інших

© Хохленко В.М., 2018

спеціальностей та професій.

Однією з причин такої складної ситуації є орієнтація на попит на освітні послуги з боку абітурієнтів, а цього не достатньо для ефективного функціонування ринку.

На сьогодні, правники вже не потрібні в такій кількості. В той же час найбільш затребуваними професіями сьогодні є інженери-технологи, конструктори, агрономи, електрозварювальними та ін.

Висока конкуренція не тільки серед вітчизняних ВНЗ, а й серед міжнародних, збільшує небезпеку закриття закладів, особливо тих, які мають нижчий рівень акредитації та не мають статусу Національного.

Мета вищого навчального закладу не просто вижити в умовах міжнародної і вітчизняної конкуренції, а бути здатним відповісти на потреби суспільства в зниженні безробіття шляхом підготовки фахівців-правників, що ґрунтується на попередньому прогнозуванні щодо їх необхідності для економіки і невиробничої сфери.

Формування проектних показників державного замовлення на підготовку фахівців-правників здійснюється лише на підставі даних навчальних закладів щодо обсягів їх підготовки без вивчення потреб всіх секторів народного господарства через нерівномірність економічної діяльності тих чи інших галузей народного господарства, обсяги державного замовлення не завжди відповідають реальним потребам.

Розроблення методичного інструментарію щодо визначення обсягів підготовки фахівців-правників з вищою освітою та потреби в них на перспективу є одним із шляхів удосконалення державного регулювання фахового ринку праці.

Сьогодні ринок освітніх послуг перебуває в умовах подвійної кризи: економічної і демографічної. Зменшення кількості студентів для ВНЗ означає скорочення доходів від надання платних послуг. В такій ситуації залишаться ті ВНЗ, які переорієнтуються на науково-інноваційну діяльність і зможуть заробляти, застосовуючи інноваційні технології в освітньому процесі.

Отже, ефективному функціонуванню ринку освітніх послуг притаманні наступні проблеми: відсутність сучасної системи державного прогнозування та стратегічного планування; недостатня відповідність освітніх послуг вимогам суспільства, потребам ринку праці; низький рівень фінансово-економічного матеріально-технічного та інформаційного забезпечення навчальних закладів, слабка мотивація суспільства та бізнесу до інвестування в освіту; відсутність дієвої співпраці між роботодавцями і навчальними закладами.

З огляду на вище викладене пропонуємо: удосконалення законодавчого регулювання конкурентно-комерційних відносин ринку освітніх послуг; приведення кількості і структури ВНЗ у відповідність потребам ринку праці; приведення змісту і структури підготовки кадрів у відповідність із сучасними потребами особистості, суспільства та ринку праці; координація освітніх програми з урахуванням ринкових, економічних та культурно-історичних регіональних особливостей; за допомогою маркетингових технологій проведення дослідження загальнонаціональних та регіональних ринків праці з метою виявлення поточних і перспективних галузей, спеціальностей, напрямів відповідно до яких буде

відбуватися підготовка кадрів; встановлення ефективних та прозорих зв'язків з виробництвом і бізнесом; створення моніторингового центру, який відстежуватиме поточні й прогнозуватиме майбутні потреби ринку в тих чи інших фахівцях; стимулювати розвиток професійної освіти шляхом збільшення фінансування та реалізації регіональних стратегічних програм розвитку.

Отже, ті реформи в галузі вищої правничої освіти, що відбуваються в нашій країні на даний час, спрямовані переважно на приведення зовнішньої форми освіти у відповідність до європейських стандартів та вимог. В той час, як більшість провідних країн світу в системі вищої правничої освіти вже давно перейшли до інноваційної моделі, в Україні і досі залишається незмінною пострадянська система підтримуючої освіти.

Докорінно змінити сутність вищої правничої освіти в Україні можна лише шляхом послідовного цілеспрямованого впровадження інноваційної моделі освіти, і саме ця ідея має лягти в основу нової концепції розвитку юридичної освіти на найближчі роки.

Література:

1. Грішнова О.А. Людський розвиток: навч.посіб./О.А. Грішнова // Київ: КНЕУ, 2006.-308 с.